

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-199/24-1

Sprawa C-199/24

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

13 marca 2024 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Attunda tingsrätt (Szwecja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

1 marca 2024 r.

Strona skarżąca:

ND

Strona przeciwna:

Garrapatica AB

ATTUNDA TINGSRÄTT [...] [...] [...]

STRONY

Strona skarżąca
ND

Strona przeciwna
Garrapatica AB, ...
Sztokholm

[...]

PRZEDMIOT SPORU

Odszkodowanie [między innymi]; obecnie: wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

[...]

Tingsrätten (zwany dalej „sądem rejonowym”) wydaje następujące

POSTANOWIENIE

- 1 Sąd rejonowy postanawia wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej [...].
- 2 Sąd rejonowy stwierdza, że postępowanie należy zawiesić do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Sprawiedliwości.

[...]

WNIOSEK O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM

Spór

Spółka Garrapatica AB prowadzi bazę danych Lexbase i publikuje w niej dane osób uczestniczących w postępowaniach karnych. Myndigheten för press, radio och tv (szwedzki urząd ds. prasy, radiofonii i telewizji) [obecnie Mediemyndigheten; szwedzka agencja ds. mediów] wydał w odniesieniu do bazy Lexbase tzw. utgivningsbevis (zaświadczenie o braku przeszkód prawnych do publikacji, nadające ochronę konstytucyjną; zwane dalej „zaświadczeniem upoważniającym do publikacji”). Dnia 17 stycznia 2011 r. ND został skazany za przestępstwo, a odpowiedni wyrok skazujący do lutego 2024 r. był dostępny w bazie Lexbase. Wyrok skazujący usunięto z publicznego rejestru skazanych.

Spór dotyczy tego, czy spółka Garrapatica AB jest zobowiązana do zapłaty odszkodowania z tytułu naruszenia unijnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych [rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1), zwanego dalej „RODO”] i innych przepisów dotyczących przetwarzania danych osobowych. ND twierdzi, że spółka powinna wypłacić mu odszkodowanie w wysokości 300 000 SEK wraz z odsetkami. Garrapatica AB odpiesa zarzut, twierząc, że RODO nie ma zastosowania, ponieważ baza Lexbase jest objęta zaświadczeniem

upoważniającym do publikacji. Spółka przyznała jednak, że zanim dane osobowe zostały usunięte w ramach rutynowego wewnętrznego czyszczenia danych dokonywanego przez spółkę, odmówiła ona usunięcia danych osobowych ND na jego wniosek. Garrapatica AB uznała, że zapłata odszkodowania w wysokości 20 000 SEK jest sama w sobie rozsądnym rozwiązaniem.

Ramy prawne

Yttrandefrihetsgrundlagen oraz dataskyddslagen

Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469) (ustawa konstytucyjna (1991:1469) o wolności wypowiedzi; zwana dalej „ustawą o wolności wypowiedzi”) jest jedną z tak zwanych mediegrundlagar (medialnych ustaw konstytucyjnych) obowiązujących w Szwecji i zawiera przepisy dotyczące konstytucyjnej ochrony między innymi audycji radiowych i telewizyjnych oraz określonych stron internetowych. Celem jest zapewnienie wolności wypowiedzi w tym zakresie. Zgodnie z rozdziałem 1 art.4 ustawy o wolności wypowiedzi przepisy konstytucyjne dotyczące transmisji programów mają zastosowanie do określonego rodzaju baz danych, jeżeli w odniesieniu do danego działania wydano zaświadczenie upoważniające do publikacji. W niniejszej sprawie dla bazy Lexbase wydano zaświadczenie upoważniające do publikacji, co oznacza, że baza jest objęta ochroną konstytucyjną.

Zgodnie z rozdziałem 1 sekcja 7 akapit pierwszy lagen (2018: 218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning [ustawy (2018:218) określającej przepisy uzupełniające do unijnego RODO, zwanej dalej „dataskyddslagen” (ustawą o ochronie danych)] RODO nie ma zastosowania, gdy stałoby w sprzeczności z tryckfrihetsförordningen (ustawą konstytucyjną o wolności prasy, zwaną dalej „ustawą o wolności prasy”) lub ustawą o wolności wypowiedzi. Zgodnie z akapitem drugim powyższego przepisu pewne artykuły RODO nie mają zastosowania do przetwarzania danych osobowych dokonywanego między innymi dla potrzeb dziennikarskich.

Z rozdziału 1 art. 14 ustawy o wolności wypowiedzi wynika, że żaden organ publiczny nie może, inaczej niż na mocy tej ustawy, wszcząć postępowania przeciwko osobie, która nadużyła wolności wypowiedzi lub przyczyniła się do takiego nadużycia w programie, ani podejmować działań przeciwko programowi z takiego względu. Co więcej, z rozdziału 1 art. 11 ww. ustawy wynika, że niedozwolone jest zakazywanie przez organ publiczny transmitowania, publikowania lub rozpowszechniania programu wśród opinii publicznej ze względu na jego treść, chyba że środek ten ma oparcie w ww. ustawie.

Odszkodowania za nadużycie wolności wypowiedzi w związku z treścią programu można – zgodnie z rozdziałem 9 art. 1 ustawy o wolności wypowiedzi – dochodzić wyłącznie na tej podstawie, że program będący przedmiotem powództwa obejmuje przestępstwa przeciwko wolności wypowiedzi. Wskazanie osoby jako prowadzącej przestępczy tryb życia lub w inny sposób winnej albo

innego rodzaju informacji, która naraża ją na pogardę innych, stanowi przestępstwo zniesławienia i jest naruszeniem wolności wypowiedzi w rozumieniu rozdziału 5 art. 1 ustawy o wolności wypowiedzi i rozdziału 7 art. 3 zarządzenia o wolności prasy (1949:105). Czyn taki nie podlega jednak karze, jeżeli w danych okolicznościach udostępnienie takich informacji było uzasadnione, a osoba, która je udostępniła, jest w stanie wykazać, że były one prawdziwe lub że miała ona uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że są prawdziwe.

RODO

Zgodnie z art. 10 RODO przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wszelkie kompletne rejestry wyroków skazujących są prowadzone wyłącznie pod nadzorem władz publicznych.

Zgodnie z art. 17 RODO osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania od administratora niezwłocznego usunięcia dotyczących jej danych osobowych, między innymi jeżeli dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane.

Każdy, kto poniósł szkodę majątkową lub niemajątkową w wyniku naruszenia RODO, ma w świetle art. 82 prawo do otrzymania odszkodowania za poniesioną szkodę od administratora danych lub podmiotu przetwarzającego.

Z art. 85 ust. 1 RODO wynika, że państwa członkowskie mają obowiązek z mocy prawa pogodzić prawo do ochrony danych osobowych na mocy tego rozporządzenia z wolnością wypowiedzi i informacji, w tym z przetwarzaniem dla potrzeb dziennikarskich oraz do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej. W motywie 153 stwierdzono, że prawo państw członkowskich powinno godzić przepisy regulujące wolność wypowiedzi i informacji, w tym wypowiedzi dziennikarskiej, akademickiej, artystycznej lub literackiej, z prawem do ochrony danych osobowych na mocy tego rozporządzenia. Z powyższego wynika dodatkowo, że państwa członkowskie powinny przyjąć środki ustawodawcze, które określają wyjątki i odstępstwa niezbędne do osiągnięcia równowagi w zakresie tych praw podstawowych.

W przypadku przetwarzania dla potrzeb dziennikarskich lub do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej państwa członkowskie mają również zapewnić, zgodnie z art. 85 ust. 2, wyjątki i odstępstwa od pewnych rozdziałów rozporządzenia, o ile są one niezbędne do pogodzenia prawa do ochrony danych osobowych z wolnością wypowiedzi i informacji.

Konieczność odesłania prejudycjalnego

Zgodnie z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej sąd krajowy może zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zakłada, że w sprawie powstało pytanie dotyczące wykładni prawa Unii, a doprecyzowanie jest konieczne dla jej rozstrzygnięcia.

Niniejsza sprawa dotyczy stosunku między wolnością wypowiedzi i informacji a prawem do ochrony danych osobowych. RODO daje w tej kwestii państwom członkowskim pewną swobodę w kształtowaniu przepisów. Przepisy szwedzkie oznaczają, że RODO nie ma zastosowania, a prawo do ochrony danych osobowych jest objęte ustawą o wolności wypowiedzi i ustawą o wolności prasy. Przepisy ustawy o wolności wypowiedzi dotyczące przetwarzania danych osobowych zawarte w jej rozdziale 1 art. 20 nie mają zastosowania do takich danych osobowych jak dane będące przedmiotem niniejszej sprawy. Prawo do ochrony danych osobowych w odniesieniu do rozpowszechniania takich danych osobowych jak dane będące przedmiotem niniejszej sprawy jest ujęte wyłącznie w przepisach dotyczących odpowiedzialności karnej za zniesławienie i możliwości dochodzenia odszkodowania za zniesławienie.

Co się tyczy równowagi między wolnością wypowiedzi a prawem do ochrony danych osobowych, Trybunał Sprawiedliwości, dokonując wykładni dyrektywy o ochronie danych osobowych (dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. 1995 L 281, s. 31), orzekł, że prawidłową równowagę między tymi prawami i interesami należy oceniać na podstawie przepisów wdrożonych do prawa krajowego na podstawie tej dyrektywy. To do sądu odsyłającego należy dokonanie wykładni przepisów prawa krajowego w sposób zgodny z tą dyrektywą oraz zapewnienie, aby wykładnia ta nie była sprzeczna z prawami podstawowymi chronionymi przez porządek prawny [Unii] ani z innymi ogólnymi zasadami prawa [Unii], takimi jak między innymi zasada proporcjonalności (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości, Bodil Lindqvist [,] C-101/01[, pkt 87])[.]

W ocenie sądu rejonowego istnieje pewna wątpliwość interpretacyjna w odniesieniu do tego, w jakim zakresie i w jakim celu w RODO zezwolono państwom członkowskim na przyjmowanie środków ustawodawczych odnoszących się do przetwarzania danych osobowych, a także wymogów przewidzianych w RODO w stosunku do ustawodawstwa krajowego przyjętego na podstawie tego rozporządzenia. Ponieważ prawo Unii ma pierwszeństwo przed ustawodawstwem krajowym, wyjaśnienie tej kwestii jest konieczne dla wydania rozstrzygnięcia.

RODO wyraźnie zezwala państwom członkowskim na ustanowienie wyjątków i odstępstw w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych między innymi

dla potrzeb dziennikarskich. W RODO nie zdefiniowano, czym są potrzeby dziennikarskie. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że sformułowanie to należy interpretować szeroko i że należy uznać, iż działania, których celem jest publiczne rozpowszechnienie informacji, opinii lub myśli za pomocą jakiegokolwiek środka przekazu, należy zaklasyfikować jako działalność dziennikarską [dla potrzeb dziennikarskich] (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Satakunnan Markkinapörssi Oy i Satamedia Oy[,] C-73/07[, pkt 61]). Trybunał Sprawiedliwości orzekł ponadto, że to samo dotyczy danych pochodzących w świetle ustawodawstwa krajowego z dokumentów należących do domeny publicznej. Nie doprecyzował jednak, że publiczne rozpowszechnianie informacji, opinii lub myśli wymaga również pewnej formy edytowania lub przetwarzania tego, co jest udostępniane publicznie.

Sąd rejonowy jest zdania, że nie jest jasne, jak interpretować RODO w tym zakresie. Istnieją zatem podstawy do zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Sąd rejonowy zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

1. Czy art. 85 ust. 1 RODO umożliwia państwom członkowskim przyjmowanie – dodatkowo względem środków, które są one zobowiązane przyjąć na mocy art. 85 ust. 2 – środków ustawodawczych dotyczących przetwarzania danych osobowych do celów innych niż potrzeby dziennikarskie lub cele wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej?
2. W przypadku udzielenia na powyższe pytanie odpowiedzi twierdzącej: Czy art. 85 ust. 1 RODO pozwala na pogodzenie przewidzianego w tym rozporządzeniu prawa do ochrony danych osobowych z wolnością wypowiedzi i informacji w taki sposób, że jedynym środkiem ochrony prawnej przysługującym osobie, której dane osobowe są przetwarzane poprzez publiczne odpłatne udostępnianie wyroków skazujących dotyczących tej osoby w internecie, jest wszczęcie postępowania karnego o zniesławienie lub dochodzenie odszkodowania za zniesławienie?
3. Na wypadek gdyby na pytanie pierwsze lub drugie udzielono odpowiedzi przeczącej: Czy działalność polegająca na publicznym odpłatnym udostępnianiu w internecie dokumentów urzędowych w postaci wyroków skazujących bez jakiegokolwiek przetwarzania lub edytowania stanowi przetwarzanie danych osobowych do celów określonych w art. 85 ust. 2 RODO?